

Školní vzdělávací program

MOVE ON

aneb

na cestě

Zpracovala:

Mgr. Petra Kleinwächterová a pedagogický kol.

Katolického domova studujících – domova mládeže a školní jídelny

Praha 2019

Aktualizovala:

Mgr. Jarmila Prášková a pedagogický kol.

Katolického domova studujících – domova mládeže a školní jídelny

Praha 2024

Obsah

Úvod	4
1. Identifikační údaje	4
2. Charakteristika školského zařízení	4
2.1. Historie domu	4
2.2. Poslání domu	5
2.3. Popis složení studentek	5
2.4. Popis materiálních podmínek	5
2.5. Popis personálních podmínek	6
2.6. Popis ekonomických podmínek	6
2.7. Popis podmínek bezpečnosti práce a ochrany zdraví	6
2.8. Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami	7
2.9. Spolupráce s rodiči, školami a jinými subjekty	7
3. Charakteristika ŠVP	8
3.1. Historie	8
3.2. Idea	8
3.3. Cíle výchovně - vzdělávací činnosti	9
3.4. Stručná charakteristika ŠVP	9
3.5. Výchovné a organizační rozdělení	10
3.6. Délka a časový plán	10
4. Dílčí cíle, klíčové kompetence a strategie výchovy	11
4.1. Kompetence oblasti učit se být – cesta k sobě	11
4.1.1. Osobnost	11
4.1.2. Duchovní	11
4.1.3. Volný čas	12
4.2. Kompetence oblasti učit se být s druhými – cesta ke druhým	12
4.2.1. Komunikace	12
4.2.2. Sociální	12
4.3. Kompetence oblasti učit se poznávat – cesta k poznání	13
4.3.1. Sebevzdělávání	13
4.3.2. Kulturní	13

4.4. Kompetence oblasti učit se jednat – cesta ke světu	13
4.4.1. Občanské a pracovní	13
4.4.1. Řešení problémů	14
4.4.1. Celosvětové povědomí	14
5. Prostředky	14
5.1. Metody	14
5.2. Formy	15
6. Hodnocení	16
6.1. Vnější hodnocení	16
6.2. Autoevaluace (sebehodnocení)	16
6.2.1. Hodnocení pedagogů	16
6.2.2. Hodnocení provozu a zázemí	16
6.2.3. Hodnocení činnosti	16
6.2.4. Metody a nástroje hodnocení	16
6.3. Výsledky hodnocení	17
7. Závěr	17

Úvod

Jako domov mládeže nenabízíme konkrétní vzdělání, obor studia. Mladí lidé, kteří k nám přichází, byli přijati na střední školu a studium je jejich hlavním důvodem pobytu u nás. Naším cílem je tedy podporovat je v přípravě do školy a ve vlastním studiu. Nicméně si klademe za cíl ještě něco víc. Chceme je doprovázet a podporovat na jejich cestě životem v období, které je křehké, a důležité pro utváření osobnosti.

1. Identifikační údaje

Předkladatel:

Katolický domov studujících – domov mládeže a školní jídelna, školská právnická osoba Černá 1610/14, 110 00 Praha 1

Zřizovatel KDS:

Česká kongregace sester dominikánek Sídlo: Veveří 469/27, 602 00 Brno

IČO: 43001106

ředitel: Mgr. Jarmila Prášková

Kontakty:

tel.: 224 934 496

e-mail: info@kds.op.cz

Platnost dokumentu od 1. září 2024

Příloha: Školní vzdělávací program – MOVE ON průvodce na cestě

2. Charakteristika školského zařízení

2.1. Historie domu

Dům v ulici Černá č. p. 14 slouží dětem a mladým lidem více než sto let. Prvních padesát let byl domovem pro sirotky, o které se staraly sestry dominikánky. Pak zde byl zřízen domov mládeže pro studenty středních škol, o který se staral stát. V devadesátých letech 20. století byl dům vrácen sestrám dominikánkám, které na činnost domova mládeže navázaly. Katolický domov studujících fungoval jako církevní školské zařízení s právní subjektivitou, zřízen Českou kongregací sester dominikánek. Do sítě škol a školských zařízení MŠMT ČR byl zařazen k 1. 1. 1991, opakovaně k 1. 9. 1996 a k 1. 9. 1999.

Ve smyslu školského zákona č. 561/2004 Sb. došlo k transformaci právní formy zařízení na školskou právnickou osobu. Název byl změněn na Katolický domov studujících – domov mládeže a školní jídelna (dále jen KDS, DM nebo domov).

2.2. Poslání domu

Domov poskytuje nepplnoletým a plnoletým žákyním středních škol a studentkám vyšších odborných škol (dále jen studentky) ubytování, stravování a vzdělávací služby navazující na vlastní činnost škol a podporuje je v plnohodnotném využívání volného času, k práci na sobě samé a k osobnímu růstu do své plnosti.

Posláním domova je vytvářet vhodné podmínky pro řádné studium, osvojování duchovních i morálních hodnot, úctu k druhým, a tak pozitivně přispívat k lidskému zrání ubytovaných studentek a jejich vzájemnému soužití. Vzdělávání se uskutečňuje podle místního školního vzdělávacího programu, který staví na Výchovné koncepci KDS¹ na čtyřech pilířích Mezinárodní komise Vzdělávání 21. století, v jejímž čele stál bývalý předseda Evropské komise Jacques Delors².

2.3. Popis složení studentek

Kapacita domova čítá 85 lůžek. Studentky jsou téměř z celé České republiky, převážně ze Středočeského kraje, ale také ze Slovenska či Ukrajiny. Většina z nich je ze středních škol studijního nebo odborného zaměření (technického, sociálního, humanitního, ...), a také z uměleckých středních škol a konzervatoří. Několik studentek navštěvuje VOŠ.

2.4. Popis materiálních podmínek

Zařízení se nachází v centru Prahy 1 ve dvou vnitřně propojených budovách cca 150 let starých, po generální rekonstrukci v roce 2022. Kapacita je pro ubytování 85 míst, pro stravování 130 strážníků.

Ubytováním studentkám je k dispozici:

- 26 dvou až čtyřlůžkových pokojů s vlastní koupelnou;
- 3 třílůžkové pokoje s vlastním kompletním sociálním zařízením;
- kaple;
- průběžně aktualizovaná a doplňovaná knihovna/studovna s knihovnickým programem Evergreen;
- celkem 3 počítače s pevným připojením na internet, Wi-Fi v celém domě;
- plátno s dataprojektorem, bluetooth reproduktor;
- několik „křesílkových“ zákoutí;
- relaxační zóny (např. neobydlený pokoj č. 50, zákoutí knihovny se sedacími vaky, a další místa);
- zázemí pro kreativní tvorbu (keramická dílna, bohatá nabídka výtvarných pomůcek);
- možnost zapůjčení různých hudebních nástrojů (př. kytary, flétny, pianino se sluchátky, ...);
- nějaké základní materiály a pomůcky pro pomoc s doučováním či rozšiřováním vědomostí (cizojazyčné materiály, matematické pomůcky);

¹ Srov. SLAVÍKOVÁ, V.: *Výchovná koncepce KDS* (závěrečná práce ČZV FF UK). Vlastní náklad, Praha, 2002.

² Jacques Delors (1952 – 2023) francouzský ekonom a politik, v letech 1985 – 1995 byl předsedou Evropské komise.

- kuchyň a jídelna;
- tři kuchyňské koutky s mikrovlnnou troubou, varnou konvicí, vaříčem, lednicí;
- nádoby na tříděný odpad, gastro odpad a suché pečivo;
- keramická dílna s vypalovací pecí;
- stolní fotbal;
- malý dvůr se zelení a zahradním posezením;
- malá tělocvičná místnost se zrcadly, posilovací trenažéry, boxovací pytel a další cvičební pomůcky.

Studentky mohou využívat také možnosti reprografických služeb (multifunkční kopírovací stroj, kroužková vazba, řezačka, laminování).

V nabídce pro studentky jsou doplňující vzdělávací služby **podle aktuálních možností vychovatelek** – asistence při přípravě do školy (doučování celé řady předmětů od českého jazyka až po předměty technické) a příležitostná zájmová výuka cizích jazyků (podle možností a aktuální nabídky). V neposlední řadě vychovatelky zprostředkovávají pomoc s přípravou do školy studentkami z vyšších ročníků.

2.5. Popis personálních podmínek

Chod KDS zajišťují společně pedagogičtí a nepedagogičtí zaměstnanci. Pedagogický personál tvoří výhradně ženy – řádové sestry a civilní vychovatelky s odbornou kvalifikací. Patří mezi ně ředitelka, tři kmenové vychovatelky, z nichž jedna je vedoucí vychovatelny. Pravidelně se scházejí na pedagogických poradách a dle možností se dále vzdělávají v rámci různých kurzů.

Pro odborné aktivity jsou oslovováni externí odborníci (např. kroužek keramiky, tematické workshopy či spolupráce s Terapeutickým přístavem).

2.6. Popis ekonomických podmínek

Provoz domova je z větší části hrazen provozní dotací přidělenou MŠMT ČR a zčásti poplatky ubytovaných. Zřizovatel se stará o budovu a do jisté míry i o běžnou údržbu. Domov se snaží hledat a zpracovávat projekty v rámci vyhlášených grantových řízení především pro zajištění volnočasových programů a také čerpá finance z aktuálně vypsaných šablon OP JAK.

Sponzorské dary jsou zatím pro provoz domova minoritní, bývají určené do sociálního nebo investičního fondu či na běžný provoz domova. Část finančních prostředků domov získává z doplňkové činnosti – provoz Hostelu KDS, hostinská činnost apod.

2.7. Popis podmínek bezpečnosti práce a ochrany zdraví

Tato oblast je v KDS zpracována odbornou firmou. Studentky jsou prokazatelně proškoleny pravidelně na začátku školního roku, dále pak vždy při činnostech, kde je zvýšené riziko poškození zdraví. Na jednotlivých zájmových pracovištích jsou umístěny příslušné provozní řády. Jednou ročně je povinně pro studentky 1. ročníků (pro ostatní doporučeno) setkání s policistou ČR, který studentky seznamuje s bezpečným chováním, prevencí drog a nežádoucím chováním.

2.8. Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Přístup a program výchovné koncepce staví na individuálních potřebách studentek a jejich osobním vedení. Dokáže se přizpůsobit studentkám nadprůměrně nadaným. Mají možnost formovat svoji osobnost zapojením se do většího okruhu nabízených aktivit. Studentkám, které mají potřebu specifické pomoci, nabízí individuální péči vychovatelů (např. pomoc s přípravou do školy, doučování) nebo zprostředkování kontaktu na jiné subjekty (např. pedagogicko-psychologickou poradnou).

2.9. Spolupráce s rodiči, školami a jinými subjekty

Spolupráce s rodiči neplnoletých studentek je považována za zásadní, a to na rovině pedagogické, sociální i psychologické. Pravidelný kontakt s rodiči neplnoletých studentek je zajištěn prostřednictvím Vycházkových knížek, dále je zde možnost telefonického či elektronického kontaktu nebo osobního setkání. V případě výjimečných situací jsou rodiče neprodleně kontaktováni.

Spolupráce se školami je možná, pokud souhlasí zákonný zástupce. Studentky jsou povinny předložit své školní výsledky minimálně na konci každého čtvrtletí patrové vychovatelce. Na základě výsledků je možné domluvit konkrétní kroky pro případnou pomoc studentkám a spolupráci s rodiči či se školou. Vychovatelky se mohou s učiteli setkat i osobně, ojedinele se též účastní rodičovské schůzky (na přání studentek či rodičů).

Udržíme také kontakt s dalšími domovy mládeže – DM Petrinum Brno, KDM Praha, DM Karlín, DM při Cyrilomedějském gymnáziu Velehrad a DM při Arcibiskupském gymnáziu v Kroměříži a čerpáme navzájem ze svých zkušeností.

Spolupracujeme se školou JABOK, konkrétně s knihovnou školy, která nám technicky zajišťuje knihovnický systém Evergreen v naší knihovně KDS. Studentky mají možnost se účastnit vernisáží a dalších programů, které knihovna Jabok nabízí.

Duchovně přínosnou pro KDS je fungující spolupráce s okolními farnostmi či jednotlivými kněžími, do KDS pravidelně dochází kněz, který je k dispozici studentkám při slavení katolických svátostí a k duchovním rozhovorům.

Velký důraz klademe na spolupráci s Terapeutickým přístavem. Jejich psychoterapeuti k nám pravidelně dochází a nabízejí studentkám přednášky, workshopy a možnost bezplatné individuální terapie. Pedagogičtí zaměstnanci KDS pravidelně podstupují řízené intervize, kde je možnost případné konzultace týkající se pedagogických záležitostí. V případě akutní potřeby také využíváme nabídky a možností krizového centra RIAPS.

Spolupráce KDS s dalšími organizacemi je různorodá. Vychází především z možností, které se v centru hlavního města Prahy nabízejí pro podporu činnosti našeho domova. Jsou to především programy kulturních institucí (kam chodíme na výstavy, koncerty, představení, ...) a sportovních organizací, kam studentky pravidelně chodí cvičit či plavat. Využíváme nabídky kulturních programů, které nabízí hlavní město Praha. Dále spolupracujeme s humanitárními organizacemi, k nimž se připojujeme jako dobrovolníci nebo zveme jejich zástupce na besedy o problémech dnešního světa (např. Charita, Misionářky Lásky - sestry Matky Terezy, Jeden svět, ADRA, Prolife, Mary's Meals).

3. Charakteristika ŠVP

3.1. Historie

ŠVP – MOVE ON vyrostl z předchozího ŠVP s názvem Devětsil. Ten byl použit podle jména svazu umělecké kultury 20. století zaměřujícího se jak na poetismus, tak na další příbuzné umělecké směry. Spolek Devětsil se začal setkávat právě v domě na Černé č. p. 14. Tento dům tenkrát patřil rodině Karla Teigeho a dnes zde sídlí KDS. Ke skupině studentů gymnázia z nedaleké Křemencovy ulice se připojili literáti a umělci, jako jsou Karel Teige, Jiří Wolker. Pořádali debaty s Jaroslavem Seifertem, Konstantinem Bieblem, Vladislavem Vančurou, Vítězslavem Nezvalem, ale i s malíři Adolfem Hoffmeisterem, Toyen a architektky Josefem Havlíčkem nebo Jaromírem Krejcarem a dalšími umělci té doby.

Vytvářeli zde nový kulturní směr a přátelství... Na myšlenku Devětsilu 20. století stavěl Devětsil v minulých létech. Scházející se studentky v domě na ulici Černá 14 rovněž debatovali o světě, problémech dnešní doby, nacházeli vlastní nový styl a smysl svého života a vytvářeli živá přátelství.

Zároveň je ale třeba jít dál, reagovat na změny ve světě, na změny ve vnímání a v potřebách dnešních mladých lidí, kteří nám jsou svěřeni. Proto název nového ŠVP je MOVE ON aneb na cestě. V překladu to znamená „pohni se, vykroč, posuň se“. Chceme spolu s děvčaty, která nám jsou svěřená, vykročit z místa, hledat svou cestu, ptát se, kudy jít a jak jít, hlavně nestát na místě, protože pokud člověk nejde dál, neroste, nezraje, nemůže dorůst své plnosti, život mu proklouzne mezi prsty, nepochopí sám sebe, druhé kolem ani svět. Jeho život bude prázdný a nenaplněný.

A stejně tak od školního roku 2024/25 navazujeme na ŠVP Move On a společně pokračujeme na cestě.

3.2. Idea

„Jdi se podívat ještě jednou na růže. Pochopíš, že ta tvá je jediná na světě. Přijdeš mi dát sbohem a já ti dám dárek - tajemství.“

Malý princ odběhl podívat se znovu na růže.

„Vy se mé růži vůbec nepodobáte, vy ještě nic nejste,“ řekl jim. „Nikdo si vás neochočil a vy jste si nikoho neochočily. Jste takové, jako byla má liška. Byla to jen liška podobná statisícům jiných lišek. Ale stala se z ní má přítelkyně a teď je pro mě jediná na světě.“

A růže byly celé zaražené.

„Jste krásné, ale jste prázdné,“ pokračoval. „Není možné pro vás umřít. Pravda, o mé růži by si obyčejný chodec myslel, že se vám podobá. Ale ona jediná je důležitější než vy všechny, protože právě ji jsem zaléval. Protože ji jsem dával pod poklop. Protože ji jsem chránil zástěnou. Protože jí jsem pozabíjel housenky (kromě dvou nebo tří, z kterých budou motýli). Protože právě ji jsem poslouchal, jak naříkala nebo se chlubila nebo dokonce někdy mlčela. Protože je to má růže.“

„Sbohem...“ řekl.

„Sbohem,“ řekla liška. „Tady je to mé tajemství, úplně prostinké: správně vidíme jen srdcem. Co je důležité, je očím neviditelné.“

„Co je důležité, je očím neviditelné,“ opakoval malý princ, aby si to zapamatoval.

„A pro ten čas, který jsi své růži věnoval, je ta tvá růže tak důležitá.“

„A pro ten čas, který jsi své růži věnoval...“ řekl malý princ, aby si to zapamatoval.

„Lidé zapomněli na tuto pravdu,“ řekla liška. „Ale ty na ni nesmíš zapomenout. Stáváš se navždy zodpovědným za to, cos k sobě připoutal. Jsi zodpovědný za svou růži...“

„Jsem zodpovědný za svou růži...“ opakoval malý princ, aby si to zapamatoval.“³

3.3. Cíle výchovně - vzdělávací činnosti

„...život je proměna a praskot uvnitř cedru a bolestivý přerod.“⁴

Životní cesta každého mladého člověka je růstem v postupném osamostatňování se. Mladí se tím dostávají do situací, kdy si již sami budují a udržují svůj svět vztahů, a právě v něm prožívají svůj podíl svobody a zodpovědnosti. (Ono *„Jsi navždy zodpovědný za to, co jsi k sobě připoutal.“*... *„Jsem zodpovědný za svou květinu.“*) Skrze doprovázení a vedení na cestě osobního růstu a zrání chceme svěřené studentky vychovávat **k vnitřně svobodnému, aktivnímu a zodpovědnému přístupu k životu.** Praktickou výchovu k tomuto přístupu k životu vidíme v rozvíjení následujících klíčových kompetencí **čtyřech oblastí výchovy podle Jacquese Delorse:**

- **učit se být – cesta k sobě;**
- **učit se být s druhými – cesta ke druhým;**
- **učit se poznávat – cesta k poznání;**
- **učit se jednat – cesta ke světu.**

Tyto čtyři pilíře výchovy a vzdělávání jsou oblasti, na nichž stojí výchova a vzdělávání v průběhu lidského vývoje. Dohromady působí společně, vzájemně se prolínají, doplňují a podílejí se na vývoji jednotlivce, na jeho růstu a dozrávání v hodnotnou osobnost. Každý z nich je stejně důležitý.

Teorie výchovy jasně hovoří o tom, že základní podmínka účinnosti jakéhokoliv výchovného působení je ochota vychovávaného akceptovat pedagogické vlivy, interiorizovat je – osvojit si je a zvnitřnit.

K tomu je třeba osobní zkušenost s vlastními činy, ne jenom slova. Studentky, které stráví v našem domově alespoň nějaký čas a nechají se ovlivnit výchovou, by měly odcházet s praktickými zkušenostmi své prožité zodpovědnosti.

3.4. Stručná charakteristika ŠVP

„Není naděje pro kámen, být něčím jiným než kamenem. Ale spoluprací se seskupí a stane se chrámem.“

Myšlenkově ŠVP vychází z poznávání sebe samé, které vede k vytváření přátelských vztahů, dále vede k poznávání a vnímání svého okolí a sebe samé v něm a utváření si vlastního náhledu na svět. *„Je potřeba v přátelské a partnerské atmosféře vychovávat osobnosti s vlastním názorem, s odpovědností za sebe i za druhé, probouzet v lidech touhu po poznání, po dávání, po realizaci snů a ideálů.“⁵*

³ SAINT-EXUPÉRY, A. de: *Malý princ*. Albatros, Praha 1977, str. 78-80.

⁴ SAINT-EXUPÉRY, A. de: *Citadela*. Vyšehrad, Praha, 2000, ISBN 80-7021-435-X (váz), str. 74.

⁵ Srov. HŘEBAČKOVÁ OP, H.: *Stručný nástin působení sester dominikánek ve školství* (závěrečná práce PedF UP).

Zároveň stojí na slovech „chci“ ve smyslu:

- chci se pokusit;
- chci myslet;
- chci objevovat;
- chci vnímat;
- chci experimentovat (v kladném slova smyslu);
- chci obdarovat;
- chci naplňovat.

Opakem je totiž slovo „nechci“ a ještě horší „nechce se mi“, které je v dnešním světě zvláště mezi mladými rozšířené díky stylu, který hlásá dnešní svět.

Děvčata se mohou inspirovat nabídkou bohatého programu, který jim je během jejich pobytu v KDS předkládán.

3.5. Výchovné a organizační rozdělení

Společenství je prostředí, které formuje naše názory na svět a utváří naši osobnost. V dospívání je pro mladé lidi společenství nebo parta důležitou etapou jejich rozvoje. Skrze ně demonstrují své společenské zařazení, svůj názor na svět, své já, potřebují „někam patřit“.

Snahou všech zaměstnanců KDS je vytvořit domácí a přátelské prostředí společné pro všechny, kteří v domě jsou. Nebýt pouhou masou lidí pobývajících na jednom místě. Vlastní výchovná činnost DM sjednocuje studentky v „jednu výchovnou skupinu“ díky komunitnímu stylu práce pedagogických pracovníků, který vychází ze schválené Výchovné koncepce KDS. K propojení vztahů děvčat slouží také patrové schůzky nebo informační schůzka pro studentky prvních ročníků, kde se nejen dovidají důležité informace k chodu domova, ale také k vzájemnému seznámení napříč domem i růzností škol. K propojení mezi studentkami dochází taky prostřednictvím sociálních sítí – Facebooku a Instagramu.

Pro přehlednější organizaci tvoří jednotlivá ubytovací patra domu **formální skupiny**. Studentky však mají možnost volby, s kým a kde chtějí být v domě ubytovány a vedení domova se snaží tuto volbu zohledňovat. Každá formální skupina má přidělenou svou kmenovou vychovatelku.

S ohledem na výchovný cíl mají u pedagogických pracovníků podporu spontánně vznikající **neformální skupiny**. Takové výchovné skupiny vznikají na základě individuálních potřeb studentek - podle výběru z nabídky volnočasových aktivit otevřených pro všechny studentky. Zároveň mohou studentky využít Schránky důvěry a požádat o pomoc, o modlitbu, sdělit anonymně postřehy ke společnému životu v domě.

3.6. Délka a časový plán

Studentky jsou do KDS přijímány na jeden školní rok. Mohou a nemusí podat přihlášku k ubytování i po dobu dalších let svého studia na střední, eventuálně vyšší odborné škole. Délka výchovně - vzdělávacího působení KDS na jednotlivé studentky je shodná s délkou jejich pobytu v domově.

Časový plán vyplývá z charakteru aktivit, které jsou:

- spontánní – podle aktuálního zájmu studentek a vychovatelů;
- příležitostné – jednorázové aktivity;
- pravidelné – většinou jednoleté, méně často víceleté cykly podle konkrétního obsazení.

4. Dílčí cíle, klíčové kompetence a strategie výchovy

„Byla různá bytí a byla věrnost. Věrností nazývám pouto k určitému bytí, jakým může být mlýn, říše, chrám či zahrada, neboť i takový člověk je velký, který je věrný zahradě.“⁶

Je důležité říct, že všechny čtyři oblasti pilíře vzdělávání jsou vzájemně propojené. To stejné lze konstatovat o kompetencích, které se často dle svého zaměření dají zařadit do více oblastí. Rozdělili jsme je následovně s vědomím, že každý člověk je jedinečný.

4.1. Kompetence oblasti učit se být – cesta k sobě

4.1.1. Osobnost

Cíl: přiměřeně k věku vyzrát v osobnost, zdravý životní styl.

Studentka: učí se porozumět sama sobě, poznává svůj temperament; objevuje a rozvíjí své dary, rozvíjí zdravou sebeúctu a sebedůvěru; učí se posuzovat sama sebe; rozpoznává motivace ve vlastním životě, projevy a užitečnost vůle; rozvíjí svou zodpovědnost a samostatnost; vědomě pracuje se svými emocemi, zvládá vlastní agresivitu, zvládá trému, překonává své nežádoucí sklony; učí se asertivnímu chování; osvojuje si zdravý životní styl; zvládá hygienické návyky; ovládá pravidla etikety; rozhoduje se a učí se vyjadřovat své názory.

Vychovatelka: stojí při studentce; napomáhá studentce odhalovat slabé a silné stránky; pozitivně ji motivuje k sebepoznání, k sebereflexi a tvořivé sebekritice či ohodnocení; vede ji k samostatnosti a zároveň jí dává zázemí; ukazuje možnosti práce s emocemi; pomáhá při upevňování vůle; povzbuzuje k zdravému životnímu stylu – vede k poznání zásad a jejich uplatňování ve vlastním životě.

Hodnocení: průběžné osobní rozhovory studentky s vychovatelkou; každodenní kontrola úklidu na pokojích a pořádku v osobních věcech; večerní ohlédnutí se za dnem; výchovná opatření vedoucí k motivaci nebo uvědomění si problému (viz Vnitřní řád KDS a Sankční řád KDS).

4.1.2. Duchovní

Cíl: ukázat na duchovní rozměr každého člověka a rozvíjet jej.

Studentka: má možnost se zaměřit na svůj vnitřní i vnější duchovní život, rozvoj osobního vztahu s Bohem nebo tím, co studentka vnímá, že ji přesahuje. Díky tomu si může utvářet vlastní hodnoty, postoje, pohled na sebe, na druhé i na svět.

Vychovatelka: vytváří přátelskou atmosféru založenou na dialogu, otevřenosti a vzájemné důvěře; za studentky se modlí; dává jim nahlédnout na vnitřní život člověka; svým příkladem vede k zamyšlení se nad smyslem svého života, ke chvílím ztišení s Bohem, k modlitbě, k utváření hodnot.

⁶ SAINT-EXUPÉRY, A. de: *Citadela*. Vyšehrad, Praha, 2000, ISBN 80-7021-435-X (váz), str. 149.

Hodnocení: průběžné osobní rozhovory studentky s vychovatelkou nebo spirituálem; osobní modlitba.

4.1.3. Volný čas

Cíl: umění rozhodnout se, vybrat si konkrétní smysluplnou činnost.

Studentka: prožívá volný čas aktivně a pasivně; využívá ho k vlastnímu rozvíjení; zvládá si ho plánovat i nechává prostor spontaneitě; dokáže si určit priority volného času; odolává sociálně patologickým činnostem, zvládá říci NE; čelí nudě a lenošení; využívá nabízených možností; dává návrhy k činnostem; rozšiřuje či rozvíjí své dary, zájmy, schopnosti, učí se zodpovědnosti.

Vychovatelka: podporuje aktivní prožívání volného času; prožívá volný čas z části se studentkami; naslouchá jednotlivým studentkám; vytváří příležitosti k aktivnímu odpočinku, je-li třeba i k odpočinku pasivnímu.

Hodnocení: pololetní ohlédnutí se, co studentka prožila; průběžné osobní rozhovory studentky s vychovatelkou; zamýšlení se nad přínosem zvolených aktivit.

4.2. Kompetence oblasti učit se být s druhými – cesta ke druhým

4.2.1. Komunikace

Cíl: poznání a osvojení si zásad respektující komunikace.

Studentka: rozlišuje projevy respektující a nerespektující komunikace; s úctou respektuje názory a postoje druhých; přijímá zdravou kritiku i pochvalu; přijímá omluvu a sama jí je schopna; učí dávat i žádat o odpuštění; ve vlastním životě uskutečňuje „fair play“.

Vychovatelka: dává příklad respektující komunikace; sama se snaží být vzorem v udělování a přijímání zdravé kritiky, omluvy, odpuštění a spravedlivém chování a hodnocení s ohledem na konkrétní situace.

Hodnocení: průběžné osobní rozhovory studentky s vychovatelkou; reflexe na pedagogických poradách; reflexe nad komunikací v kritických situacích.

4.2.2. Sociální

Cíl: učit se vytvářet a udržovat dobré mezilidské vztahy.

Studentka: je schopna se adaptovat na nové podmínky; respektuje pravidla; respektuje spolubydlící, navazuje a udržuje přátelství; přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů; obohacuje druhé svými dary; přispívá k dobré atmosféře; podílí se na společné činnosti; nese odpovědnost za svoji práci; váží si práce druhých.

Vychovatelka: podporuje studentku při adaptaci na měnící se prostředí a podmínky; nabízí příležitosti pro spolupráci; dává studentkám přiměřenou odpovědnost a úkoly; vytváří podpůrné prostředí pro dobré vzájemné vztahy.

Hodnocení: diskuse při/po společně prožitých aktivitách; příležitostně sebereflexe, reflexe i zpětné vazby mezi spolubydlícími; průběžné osobní rozhovory studentky s vychovatelkou; reflexe na pedagogických poradách.

4.3. Kompetence oblasti učit se poznávat – cesta k poznání

4.3.1. Sebevzdělávání

Cíl: naučit se „učit se“, vidět věci v souvislostech.

Studentka: rozvíjí pozitivní přístup ke vzdělání; upevňuje nalezený vlastní efektivní styl a režim učení; vyhledává a kriticky hodnotí přijímané informace; prohlubuje nabyté vědomosti a dovednosti, dává je do souvislostí; získává a rozšiřuje svůj všeobecný rozhled; zvládá neúspěch; chápe sebevzdělávání jako celoživotní proces.

Vychovatelka: povzbuzuje studentku k hledání vlastního stylu učení; vede k samostatnosti při rozvržení příprav do školy; podporuje studentky ve vytváření studijního prostředí a vzájemné ohleduplnosti, pomoci; je k dispozici při vyhledávání informací, pomoc při učení, doučování či zprostředkování doučování; pomáhá zvládnout neúspěch či „neusnout na vavřínech“ při úspěchu; je v kontaktu s rodiči, se souhlasem rodičů spolupracuje se školou; zprostředkovává a nabízí kvalitní workshopové setkání v rámci profilů ŠVP.

Hodnocení: příležitostná komunikace s rodiči nebo zákonnými zástupci případně s učiteli; průběžné osobní rozhovory studentky s vychovatelkou; porovnání dosažených výsledků s vynaloženým úsilím a schopnostmi studentky; využívání studijní doby.

4.3.2. Kulturní

Cíl: kultivovat a rozvíjet estetické vnímání člověka (rozpoznávat a vnímat krásu v různých druzích umění a kultur)

Studentka: respektuje a chrání kulturní dědictví; vnímá, přijímá, vytváří a rozvíjí estetické vnímání a kulturní hodnoty a postoje.

Vychovatelka: pomáhá skrze kulturu vnímat krásu kolem nás; podporuje tvořivé studentky; společně se studentkami vyhledává kvalitní kulturní akce a také navštěvují vystoupení a výstavy našich ubytovaných studentek z uměleckých škol.

Hodnocení: společná diskuse o shlédnuté výstavě či jiné kulturní akci; pololetní ohlédnutí se, zda byl kulturní výběr dostatečný, kvalitní, navštěvovaný.

4.4. Kompetence oblasti učit se jednat – cesta ke světu

4.4.1. Občanské a pracovní

Cíl: učit se svobodnému a odpovědnému přístupu k životu.

Studentka: se učí přistupovat ke každodenním událostem s nadhledem; učí se odpovědnému přístupu k úkolům a povinnostem; vnímá a hájí práva svá i práva druhých; aktivně se zapojuje do občanského života svého okolí; angažuje se ve prospěch druhých; respektuje roli autority.

Vychovatelka: podporuje studentku k pozitivnímu vnímání každodenních prožitků; vede studentku ke spoluvytváření a následně k dodržování pravidel; spravedlivě hodnotí; objasňuje význam vnitřního řádu; vytváří podmínky pro „domácí politiku“.

Hodnocení: každodenní reflexe dne; průběžné osobní rozhovory studentky s vychovatelkou; společné řešení případných problémů na pedagogických poradách; pololetní reflexe pravidel a jejich aktuálnosti; každodenní kontrola úklidu na pokojích; týdenní kontrola patrové služby; připomínky

domovní rady nebo celodomovního fóra.

4.4.1. Řešení problémů

Cíl: zvládnutí problému jako procesu.

Studentka: učí se vnímat problémovou situaci; dohledává si informace; snaží se utvářet si vlastní názor; svá tvrzení podkládá důkazy; analyzuje problém, srovnává, utřídí, je schopna abstrakce, konkretizace; učí se problém jasně pojmenovat, vidět jádro problému; hledá a navrhuje postupy k řešení, rozhodne se pro nejlepší řešení; osvědčené postupy znovu uplatňuje; je otevřena k novým způsobům řešení.

Vychovatelka: nechává prostor studentce k nahlížení na problém a jeho řešení; stojí nablízku; je-li třeba, řeší problém společně se studentkou; učí studentku základním myšlenkovým postupům.

Hodnocení: reflexe na pedagogických poradách; reflexe nad komunikací v kritické situaci; konkrétní vyjádření studentek v anketě k provozu a dění v KDS; možnost vyjádření se k dění a provozu v KDS přes Schránku důvěry; komunikace s patrovými zástupci; otevřené setkání s vedením KDS.

4.4.1. Celosvětové povědomí

Cíl: náhled na světové dění.

Studentka: učí se vnímat celosvětové dění; dohledává si informace a ověřuje zdroje; snaží se o utváření náhledu na konkrétní problematiku; hledá cesty k vhodnému osobnímu přístupu; snaží se vést dialog o konkrétním tématu a předávat toto povědomí dál.

Vychovatelka: utváří si přehled o celosvětovém dění; vede dialogy se studentkami; snaží se studentky podporovat v jejich individuální snaze: např. vede studentky k vytvoření vztahu k přírodě a životnímu prostředí, třídění odpadu, zve odborníky z jednotlivých oblastí na workshopy či přednášky a povzbuzuje k aktivnímu dobrovolnictví.

Hodnocení: reflexe na pedagogických poradách; individuální či skupinové rozhovory se studentkami při sdílení svých zkušeností.

5. Prostředky

5.1. Metody

„Nevyhledávej člověka na jeho povrchu, ale až v sedmém patře jeho duše a jeho srdce a ducha.

Když se budete navzájem hledat ve svých nejnižších hnutích, zbytečně jen prolijete krev.“⁷

Vychovatelka přistupuje ke svěřenému mladému člověku v lásce a vloženou důvěrou připravuje optimální prostor pro výchovu. Důvěra k mladému člověku předpokládá nejen kladný vztah ke studentkám, ale i zájem o ně, snahu o pochopení jejich radostí a těžkostí, umění se společně radovat, ale i „plakat“ apod. Proto je práce vychovatelky soustředěna na osobní a pružný přístup k jednotlivci.

Možnosti k setkávání a vytváření vztahů jsou rozhovory na pokojích při obchůzkách, na vychovatelně osobně nebo ve skupinách při nejrůznějších aktivitách, či pouze při osobním setkání. Dalším prostorem je komunikace v rámci jednotlivých aktivit, které KDS studentkám nabízí. Vztahy

⁷ SAINT-EXUPÉRY, A. de: *Citadela*. Vyšehrad, Praha, 2000. ISBN 80-7021-435-X (váz), str. 81.

studentek a vychovatelek jsou postaveny na otevřenosti, bezpečném prostředí v důvěře a spolupráci.

Hlavní výchovnou metodou je respektující komunikace, které se navzájem učí studentky i vychovatelky.

Respektující komunikace vychází z partnerského přístupu, který:

- Je založen na rovnocennosti a na respektování důstojnosti studentky.
- Je podložen výchovou demokratického stylu, který nevylučuje vymezování hranic.

Partnerský přístup ke studentkám znamená chovat se k nim jako k dospělým, kterých si vážíme nebo které alespoň respektujeme. Partnerský přístup vychovatelek ke studentkám je nejen možný, ale i nutný proto, aby z nich vyrostly kompetentní a zodpovědní lidé, schopní řešit problémy současného světa.

Respektující komunikace znamená:

- Chovat se k studentkám tak, aby to nezraňovalo jejich lidskou důstojnost (základním vodítkem přitom je nedovolit si k nim nic, co nechceme, aby si ony dovolily k nám).
- Přijmout fakt, že se mohou lišit, aniž by byly lepší nebo horší než my.

Respektující komunikace zprostředkovává morálku opřenu o zvnitřněné hodnoty, podle níž budou studentky zvažovat své chování i tehdy, když na blízku nebude žádná „kontrola“.⁸

Respektujícím chováním ke studentkám plníme dva nesmírně důležité výchovné úkoly:

- Přispíváme k rozvíjení a uspokojování jejich potřeby sebeúcty (vážit si sama sebe, přijímat se jako hodnotnou lidskou bytost).
- Bráníme se používání trestů, využíváme volby výchovného opatření jako přirozeného důsledku, který je následkem nežádoucího chování.

5.2. Formy

Výchovné působení se děje skrze tyto činnosti:

- spontánní (uplatňují se individuálně nebo skupinově podle aktuálního zájmu studentek, vychovatelka vystupuje jako rádce, motivující činitel);
- příležitostné (zahrnují organizované, jednorázové i cyklické, rekreační, oddechové nebo vzdělávací aktivity, jsou řízeny vychovatelkou či externím odborníkem a současně umožňují a podněcují spoluúčast studentek);
- pravidelné (uskutečňují se v pravidelných intervalech, cílem je osvojit si vědomosti a dovednosti, prohloubit kladný vztah k předmětu zájmu).

Realizaci našeho výchovně vzdělávacího programu doprovází aktuální nabídka volnočasových aktivit pro konkrétní školní rok. Podle nastavených pravidel a svého rozhodnutí si studentky volí, zda nabídky využijí či nikoliv. Viz příloha obsahující vizi pro daný školní rok, která se pravidelně realizuje, vyhodnocuje a aktualizuje.

⁸ KOPŘIVA, P. a kol.: *Respektovat a být respektován*. Spirála, Kroměříž, 2007. ISBN 80-901873-7-4. srov. str. 5.

6. Hodnocení

6.1. Vnější hodnocení

Vnější hodnocení provádí Česká školní inspekce, zřizovatel a další kontrolní orgány. Důležitá je také zpětná vazba, připomínky a náměty od rodičů a zákonných zástupců ubytovaných studentek.

6.2. Autoevaluace (sebehodnocení)

Základními oblastmi evaluace je hodnocení pedagogů, hodnocení provozu a zázemí, hodnocení činnosti, dále pak hodnocení studentek a výchovného procesu, které je obsaženo již v kapitole o klíčových kompetencích. Děje se tak formou výchovného deníku, osobních dotazníků, pravidelné autoevaluace pedagogických pracovníků formou intervizí externího psychoterapeuta.

6.2.1. Hodnocení pedagogů

- Jaké je odborné, specializační a věkové složení vychovatelek?
- Jak probíhá další vzdělávání pedagogických pracovníků?
- Jak je využívána odbornost vychovatelek?
- Jakými metodami pracuje vychovatelka se svěřenými studentkami?

6.2.2. Hodnocení provozu a zázemí

- Jaká je vybavenost pokojů? Je prostředí KDS dostatečně podnětné, estetické?
- Jak vypadá zázemí pro nabízené zájmové činnosti, spontánní aktivity?
- Jaký je stav knihovny pro studentky?
- Jaké je vybavení didaktickou a výpočetní technikou?
- V jakém stavu, za jakých podmínek jsou k dispozici kuchyňky?
- Jaká je spokojenost s místní kuchyní? Splňujeme požadavky spotřebního koše?
- Jakým způsobem mohou studentky ovlivňovat chod KDS?

6.2.3. Hodnocení činnosti

- Jak provádí vychovatelky na konci každého společného dění zhodnocení?
- Jsou nabízené aktivity v souladu s poptávkou, v určité kvalitě?
- Jak probíhá výběr aktivit, jsou do procesu výběru přímo zapojovány studentky?
- Jak probíhá hodnocení realizovaných aktivit?
- Jaké jsou připomínky studentek k životu v KDS?

6.2.4. Metody a nástroje hodnocení

K autoevaluaci používáme tato konkrétní setkání, tyto konkrétní prostředky:

- týdenní reflexe na pedagogických poradách;
- denní reflexe ve Výchovném deníku;
- denní bodování úklidu;

- průběžné osobní rozhovory studentky s vychovatelkou;
- předávání informací v Denním hlášení;
- setkání domovní rady či celodomovního fóra;
- patrové schůzky;
- názorový průzkum: anketa (otevřené otázky) a dotazník (uzavřené otázky);
- „Vánoční večeře“ a „Zavíračka“ – společné ohlédnutí za celým školním rokem, předávání ocenění;
 - SWOT analýza pro studenty i zaměstnance (vyjmenovat 3 silné/slabe stránky KDS, 3 možnosti ke zlepšení, 3 možná ohrožení);
 - setkání s vedením KDS, možnost libovolných dotazů/připomínek ze všech oblastí života i provozu domova;
 - sebereflexe pedagogických pracovníků při pravidelné intervizi;
 - zaměstnanecké setkání;
 - hospitace ředitele;
 - prostor pro další metody hodnocení – nápady z řad studentek, zaměstnanců, rodičů.

6.3. Výsledky hodnocení

Výsledky hodnocení se konkrétně projeví:

- v aktualizaci přílohy ŠVP, tedy volnočasové nabídce;
- v novelizaci ŠVP;
- v aktualizaci interních provozně organizačních dokumentů KDS (např.: Vnitřní řád, aj.).

7. Závěr

Jednou ze známek života je proměna, která potřebuje stabilní prostředí. Studentkám KDS je toto zázemí poskytováno např. pravidelným režimem, pravidelným stykem se svojí vychovatelkou, celkovou atmosférou v domově.

Na druhou stranu tato vnitřní proměna, toto utváření osobnosti se neděje pouze samo sebou. V podmínkách daných naším domovem mládeže, v rámci rozvíjení klíčových kompetencí se v jednotlivých aktivitách nabízí konkrétní podněty k tomuto rozvoji osobnosti, což je možné si uvědomovat např. v individuálních rozhovorech studentky s vychovatelkou, nebo společnou diskusí.

„Nezáleží na tom, aby ses vyrovnal tomu nebo onomu člověku, ale jde o to, aby ses jednou stal samým sebou.“⁹

⁹ <http://citaty.net/autori/otto-frantisek-babler/>

Seznam literatury

Monografie

AMBROS, P.: Perspektivy a východiska pastorační činnosti církve, modlitba a evangelizace. (studijní texty centra Aletti). Velehrad, 2000. ISBN 80-86045-49-8.

SAINT-EXUPÉRY, A. de: Citadela. Vyšehrad, Praha, 2000. ISBN 80-7021-435-X (váz).

SAINT-EXUPÉRY, A. de: Malý princ. Albatros, Praha, 1977.

HOFBAUER, B.: Děti, mládež a volný čas. Portál, Praha, 2004. ISBN 80-7178-927-5.

HŘEBAČKOVÁ OP, H.: Stručný nástin působení sester dominikánek ve školství (závěrečná práce PedF UP). Vlastní náklad, Olomouc, 1993.

KOPŘIVA, P. a kol.: Respektovat a být respektován. Spirála, Kroměříž, 2007. ISBN 80-901873-7-4.

LOKVENCOVÁ, M.: Evangelizace (závěrečná práce). Vlastní náklad, Praha, 2002. PÁVKOVÁ, J. a kol.: Pedagogika volného času. Portál, Praha, 1999. ISBN 80-7178-295-5. PRŮCHA, J.: Přehled pedagogiky. Portál, Praha, 2000. ISBN 80-7178-399-4.

PRÁŠKOVÁ, J.: Školní vzdělávací program Devětsil aneb Tvořivá přátelství. Vlastní náklad, Praha 2013.

SLAVÍKOVÁ, V.: Školní vzdělávací program (rozpracovaná, nedokončená verze). Vlastní náklad, Praha, 2009.

SLAVÍKOVÁ, V.: Výchovná koncepce KDS (závěrečná práce ČŽV FF UK). Vlastní náklad, Praha, 2002.

Elektronické zdroje

<http://citaty.net/autori/otto-frantisek-babler/>

Zákonné normy

Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školní zákon).

Zákon č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících.

Zákon č. 564/1990 Sb. o státní správě a samosprávě ve školství.

Zákon č. 3/2002 Sb. o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností.

Seznam příloh

Školní vzdělávací program – Move on průvodce na cestě, tematický plán aktualizovaný na daný školní rok.